

Festa Major de Sant Marc

Balsareny

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Plaça de Roc García i altres localitzacions al nucli de Balsareny
Alçada: 328

Coordenades:

Latitud: 41.86305
Longitud: 1.87752
UTM Est (X): 406839
UTM Nord (Y): 4635180

Classificació

Número de fitxa 08018 - 365
Àmbit: Patrimoni immaterial
Tipologia Manifestació festiva
Estil / època: Modern Contemporani
Segle XVIII-XXI
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Tipus de protecció: Inexistent
Accés Obert
Ús actual: Lúdic
Titularitat Pública

Fitxes associades:

[Ball de bastons](#)

[Ball de la Faixa](#)

[Goigs de Sant Marc](#)

[Gegants de Balsareny](#)

[Gegants de la colla "Els K + sonen"](#)

Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana

Data de registre de la fitxa: dl., 12/12/2022 - 13:44

Descripció

Festa Major de Balsareny que se celebra en honor de sant Marc, patró del poble, el qual segons una tradició va acabar amb una epidèmia de pesta que delmava la població. La festa, que es celebra entorn del 25 d'abril, conserva com a element més tradicional i emblemàtic el repartiment del panellet de Sant Marc a la sortida de missa. Com també es feia en altres poblacions, aquests panellets beneïts es guarden a les cases i se'ls hi atribueixen efectes beneficiosos, especialment contra els temporals. En la missa que es fa en honor a aquest sant també se'n veneren les relíquies i s'hi canten els goigs.

Un altre dels actes característics de la diada són el Ball de bastons i el Ball de la faixa, a càrrec de l'esbart dansaire local. També hi participen els Gegants i gegantons, així com els Grallers de Balsareny. La festa compta també amb el seu pregó, un gran repic de campanes, sardanes, espectacles per als infants, teatre, proclamació de la pubilla i diversos concursos i celebracions esportives. També es pot visitar l'exposició de fotografies del concurs de la Festa dels Traginers.

Observacions:

Fotografies de Jordi Sarri

El Grup de Memòria de Balsareny Educa ha digitalitzat bona part dels cartells de la Festa Major que es conserven. Es poden consultar per internet al seu web, en el link que indiquem a la bibliografia.

Història

Antigament la festa major de Balsareny era per la Mare de Déu d'Agost i s'estenia al dia següent. Probablement a finals de segle XVII s'originà un vot de poble a Sant Marc amb motiu d'una epidèmia, i posteriorment la festivitat d'aquest sant va esdevenir la festa major. Aquest episodi no està documentat i s'ha transmès per tradició oral. L'augment de nadons batejats amb el nom de Marc durant la primera meitat del segle XVIII fa sospitar que l'epidèmia podria haver estat entre els anys 1680 i 1698, quan les crisis agràries van provocar puntes de mortalitat a Balsareny. El cert és que l'any 1789 sant Marc ja era patró del poble i hi havia una Confraria de Sant Marc. Aquest any hi hagué un conflicte per als càrrecs d'aquesta confraria, que pretenien fer-se vitalicis i que va arribar a la Reial Audiència de Barcelona.

Al segle XIX els membres de la Confraria de Sant Marc, coneguts com a marconets, controlaven el consistori i pretenien que les relíquies d'aquest sant conservades a la parròquia tinguessin prioritat total sobre la celebració d'altres festivitats, per la qual cosa van protagonitzar durs enfrontaments amb el rector. L'any 1901 l'oposició republicana va qüestionar les subvencions que "des de temps immemorials" es donaven a la confraria de Sant Marc. En aquest moment es va revifar la polèmica entre els partidaris de celebrar la festa major per la mare de Déu d'Agost, com s'havia fet tradicionalment, o fer-la per Sant Marc, el 25 d'abril. La confraria de Sant Marc va desaparèixer el 1936, però les picabaralles en relació amb les dates de la festa major encara s'arrossegaven l'any 1947, en temps de mossèn Esteve Verdaguer. En l'actualitat només es celebra la Festa Major de Sant Marc (Carreté; Benítez, 2002: 23).

En aquesta diada és típic el repartiment del panellet de sant Marc, que es guarda tot un any a cada casa com a senyal de protecció, especialment contra els temporals. Quan queia un llamp es feia la popular invocació amb la fórmula: "Sant Marc, Santa Creu, Santa Bàrbara no ens deixeu". Abans cada pagès donava una petita quantitat de farina al forner que li tocava de coure els panets. Aquesta feina se la repartien, per torn anual, els fornars del poble.

La tradició dels panellets de Sant Marc, que s'ha conservat especialment en alguns pobles de l'àrea del sud-est del Bages, té les seves arrels en rituals agraris primitius que es feien en aquest moment de la primavera, just quan el blat comença a créixer. El repartiment d'aquests panellets s'ha d'entendre com un acte enfocat tant a conjurar el perill de la fam com a afavorir la solidaritat entre els més necessitats. De fet, originàriament es considerava els panellets com una almoïna que aquest dia s'oferia als pobres. En molts llocs era tradició guardar el panet tot l'any; això volia dir que no s'havien passat privacions. Així mateix, també es considerava que els panets en si tenien propietats curatives, que guardaven dels llamps o que protegien contra la malastrugança.

Bibliografia

CARRETÉ PARERA, Ramon; BENÉITEZ, Vicenç (2002). *Balsareny: història en imatges (1897-1975)*. Col·lecció Fotografia històrica, 12. Angle Editorial; Centre d'Estudis del Bages, Manresa, p. 23.

SERRA SALA, Joan. M. (1988). "Balsareny", *Història del Bages*, vol. 1. Parcir Edicions Selectes, Manresa, 156.

SERRA SALA, Joan M.; CARRETÉ PARERA, Ramon (2005). *Balsareny, ahir i avui*. Ajuntament de Balsareny, p. 123-124.

Enllaços d'interès:

[Web Ajuntament de Balsareny](#)

[Fons digital del Grup de Memòria de Balsareny Educa](#)

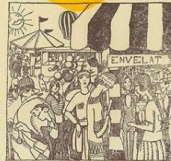

Fiesta Mayor de Balsareny

AÑO 1929

Días 25 y 26 de Abril

Un puñado de entusiastas y amigos de las grandes fiestas tradicionales sin miras altaneras ni ambiciones de negocio alguno, ofrece a los balsaranyeses y forasteros una serie de festejos que tendrán lugar en un magnífico ENTOLDADO, levantado en la CALLE DE LA CRUZ, por el reputado artista, Sr. Vinyals.

El enorme sacrificio que representa su realización, ha sido vencido por el animoso espíritu de sus organizadores que no ansian mas recompensa que una buena acogida entre el público, y que la fiesta mayor de este año, satisfaciendo al vecindario, deje una buena impresión al forastero que se digne visitarnos.

P - R - O - G - R - A - M - A

Día 25

A las 4 de la tarde

Lujoso Baile de Tarde

amenizado por la meritísima orquesta LA PRINCIPAL DE BAGES, en el monumental entoldado que estará profusamente engalanado. Se sorteará un precioso objeto de arte.

Noche a las 10

Función de Zarzuela

por la compañía que dirige el popular actor D. DAMASO GARCIA y en la que toman parte celebrados artistas de Barcelona y valiosos elementos del "Ateneo Obrero Manresano.

Maestro Concertador, Sr. Felipe Vilaró

Director artístico, Sr. Dámaso García

Tiple seria, Srta. Paquita Pahisa

Cómica, Srta Conchita Ainand

Característica, Sra. A. Puigerver

EXITO - 17 coristas de ambos sexos

35 artistas de fama - EXITO

1.ª — Se pondrá en escena la bonita pieza en un acto y tres cuadros en prosa y verso original de L. Silva y J. Veyan, música del maestro Chapí

El Barquillero

REPARTO — Pepillo, Srta. Ainand - Locono, Srta. Pahisa - Prudencia, Srta. Puigerver - Eugenio, Sr. García - Melguera, Sr. Sabatier - Lunario, Sr. Roca - Cayetano, Sr. Moncuill.

Coro de quintos - Muchachos y barquilleros.

2.ª — Se pondrá en escena la zarzuela de gran risa en un acto y tres cuadros, original de C. Lucio y E. García

Marcha de Cadiz

Día 26

A las cuatro de la tarde — Amenizado por la misma Orquesta

Lucido Baile de Tarde

Noche, a las nueve — La Cobla «La Principal de Bages» ejecutará escogida

Audición de Sardanas

NOTAS: Reservados todos los derechos referentes a espectáculos. Por localidades, en la taquilla del entoldado desde las 9 de la mañana del día de la función

LA COMISION

100. YOUTHER. 1929